

Pest Protocol Veurs Voorburg

1	Voorwoord	
	Pesten: geen probleem maar een feit	2
2	Pesten vs. plagen	3
3	Pedagogisch beleid t.a.v. pesten	4
4	Wat doet de school om pesten tegen te gaan?	6
	Preventieve aanpak	6
	Curatieve aanpak	9
5	Wat verwacht de school van alle betrokkenen?	11
6	Welke begeleiding is er voor allen die met pesten te maken hebben?	13
7	Additionele informatie voor ouders over pestproblematiek	14
8	Literatuur	15

1 Voorwoord

Pesten: geen probleem, maar een feit

Pesten is nooit helemaal te voorkomen. Daarom is het beter dat je er mee leert omgaan. Het is realistischer en praktischer om pesten te zien als feit in plaats van een probleem. Wanneer pesten wordt gezien als feit kun je je richten op het binnen de perken houden van het pesten, en de ervaringen die leerlingen hebben met pestgedrag tot waardevolle lessen om te vormen waar ze hun hele leven plezier van hebben. Mensen die op school goed leren omgaan met pestgedrag kunnen later beter omgaan met ongewenst gedrag. Het doel zou dan ook moeten zijn om pesten tot een leerbaar en leefbaar niveau te beperken (Ruighok, 2010).

Het bewijsmateriaal voor de schade die pesten kan aanrichten bij slachtoffers is overweldigend. Bovendien stellen Greene (2006) en Smith (2004) dat is gebleken dat die schade niet alleen het persoonlijk welbevinden of het sociaal functioneren betreft, maar ook de prestaties op school (geciteerd in Goossens et al, 2012). Ook in Nederland zijn scholen verplicht leerlingen en personeel bescherming te bieden en een antipestbeleid te voeren. Er zijn drie belangrijke elementen in de Wet Sociale veiligheid op school vastgelegd, waaraan scholen moeten voldoen:

- 1 Scholen hebben een inspanningsverplichting om een actief veiligheidsbeleid te voeren.
- 2 Scholen moeten het effect van het veiligheidsbeleid periodiek monitoren.
- 3 De volgende taken bij verschillende medewerkers onderbrengen:
 - het coördineren van anti-pestbeleid
 - vast aanspreekpunt zijn in het kader van pesten

Hoewel pesten op vrijwel alle scholen voorkomt, verschilt de hevigheid ervan. Een zorgvuldige analyse van het probleem – in welke mate komt pesten voor in alle klassen van de school, hoe werkt het groepsproces in de klassen – is noodzakelijk om een keuze voor een geschikte en doeltreffende interventie te kunnen maken. Een goede analyse kan gemaakt worden met behulp van vragenlijsten (Goossens et al, 2012).

2 Pesten vs. plagen

De grens tussen pesten en plagen is moeilijk te trekken. Plagen is leuk, pesten niet. Een veel gebruikte definitie is: *“Van pesten is sprake wanneer iemand herhaaldelijk of lange tijd materiële en/of relationele, maar altijd psychische schade ondervindt door bewust handelen van een of meer personen”*.

Op iedere definitie valt iets aan te merken. Er is in ieder geval sprake van machtsverschil: de gepeste lijdt er onder en de pester denkt er beter van te worden.

Terwijl pesten beschadigd, kan plagen groeibevorderend zijn. Er wordt gestoeid en bij het plagen worden elkaars grenzen opgezocht. De ene keer wint de een, de ander keer wint de ander. Pesten is grensoverschrijdend plagen. Stoeien en plagen zorgen ervoor dat mensen hun grenzen leren ontdekken, aangeven en verdedigen. Bij stoeien ligt vertrouwen ten grondslag. Bij pesten ontbreken deze elementen. Er is sprake van ongelijkheid en angst. Plagen speelt zich af op de grenzen, en deze leer je kennen door er af en toe overheen te gaan. Leerlingen verdienen de kans die grenzen op een veilige manier te ontdekken en ermee te experimenteren zonder dat er ‘gewonden’ vallen. Wie hun die kans onthoudt, beperkt ze in hun groei (Ruighok, 2010).

Op Veurs Voorburg hanteren we de regel dat degene die het (pest)gedrag ondergaat, bepaalt of het vertoonde gedrag gewenst is of niet, dus of er sprake is van pesten. Wat voor de één een vorm van ongewenst gedrag is, hoeft dat voor de ander niet te zijn. Wat voor de één een grapje of een plagerijtje is, kan door de ander als enorm vervelend of kwetsend ervaren worden. Wat misschien niet persoonlijk bedoeld is, kan iemand direct raken. Het wordt een probleem als je er samen niet meer uitkomt. Het specifieke van pesten is gelegen in het bedreigende en vooral systematische karakter van bepaald gedrag. We spreken van pestgedrag als het regelmatig gebeurt, waardoor de leerling zich niet langer veilig voelt in de school. De gepeste is niet meer in staat voor zichzelf op te komen en ondervindt duidelijk nadelige gevolgen.

3 Pedagogisch beleid t.a.v. pesten

Het inzetten van interventies die niet goed zijn onderzocht, brengt grote risico's met zich mee. In het minst erge geval is er sprake van verspilling van tijd en moeite; in het ergste geval nemen de problemen toe in plaats van af.

Wat is een interventie? Het woord betekent letterlijk 'tussenkomst'. Het doel van een interventie is probleemgedrag te verlagen en/of competenties te verhogen. Interventies hebben 'extra' of 'toegevoegde' activiteiten en de vorm van een project of programma; ze zijn planmatig (Goossens et al, 2012).

Al ruim twintig jaar geleden stelden Dishion en Andrews (1995, geciteerd in Goossens et al, 2012) vast dat een groepsinterventie voor tieners die het risico liepen delinquent te worden juist averechts werkte. Farrington en Ttofi (2010) stellen dat door sommige antipestprogramma's het pesten of gepest worden juist toe neemt in plaats van af (geciteerd in Goossens et al, 2012). Dit is de pestparadox: hoe meer je het woord pesten noemt, hoe vaker het zal voorkomen (Ruighok, 2012).

"Baat het niet, dan schaadt het niet" gaat niet op voor interventies. Als een interventie niet helpt, betekent dat verspilling van geld, tijd, moeite en menskracht. In die zin levert toepassing van een ineffectieve interventie wel degelijk schade op (Goossens et al, 2012). Daarnaast heeft deelname aan een interventie programma dat niet helpt gevolgen voor de cliënten. Deković (2010) noemt demoralisatie, een gevoel van hopeloosheid en afname van de bereidheid om in de toekomst hulp te zoeken en te aanvaarden (geciteerd in Goossens et al, 2012).

Er zijn drie basisvoorwaarden waaraan een goed interventie moet voldoen:

- 1 Een goede beschrijving van het doel, de doelgroep en de methodiek.
- 2 Uitvoerbaarheid in de praktijk.
- 3 Theoretische onderbouwing.

Om op school een veilig klimaat te creëren is het wenselijk dat de school op *individueel-klassikaal en schoolniveau* verschillende met elkaar samenhangende interventies, programma's en methoden inzet. De maatregelen richten zich niet alleen op de leerling met grensoverschrijdend gedrag, maar ook op de school- en thuisomgeving en op leeftijdsgenoten. Het is belangrijk dat leerlingen, personeel en ouders zich bewust zijn van de kernwaarden van de school en de daarvan afgeleide normen en regels die in de school gelden. Om dit te bereiken is een deel van het schoolplan opgenomen in het pestprotocol en is er een informatiemoment voor ouders gepland aan het begin van het schooljaar¹. Zo wordt duidelijk dat iedereen geacht wordt de regels na te leven en dat er sancties volgen wanneer dit niet gebeurt.

Wanneer er iemand is aangesteld op school die speciale aandacht heeft voor het sociale veiligheidsbeleid en monitort of de aanpak werkt, wordt pesten en ongewenst gedrag sneller gesignaleerd. Een duidelijk aanspreekpunt voor leerlingen en ouders is belangrijk. Dit kan een aparte functionaris zijn of de taak kan worden ondergebracht bij de zorgcoördinator, intern begeleider of vertrouwenspersoon. Scholen zijn wettelijk verplicht om een veiligheidsplan op te zetten (PO-raad en VO-raad, 2014). Op het Veurs zijn er twee vertrouwenspersonen die zich aan het begin van het schooljaar voorstellen aan leerlingen en aan de ouders². Zij zijn het aanspreekpunt met betrekking tot pesten. De zorgcoördinator coördineert het anti-pestbeleid. De functie van zorgcoördinator en vertrouwenspersonen wordt uitgevoerd door verschillende personen, zoals voorgeschreven in de Wet Sociale veiligheid op school.

¹ Zie ook punt 3 van de adviezen van Farrington en Ttofi op de volgende bladzijde.

² Dit staat gepland in de jaargenda van de school

Er zijn nog veel dingen niet bekend met betrekking tot interventies. We weten nog onvoldoende welke bestanddelen van interventies effectief zijn, maar ook te weinig van het precieze effect van sommige bestanddelen. Het is nog niet duidelijk of verschillende vormen van pesten allen even gevoelig zijn voor interventies en of interventies even goed bij iedereen werken (jongens en meisjes, jonge en oudere kinderen). Het is ook mogelijk dat een bepaalde combinatie van interventies sterkere effecten oplevert.

De evaluatie van KiVa in Finland maakte duidelijk dat leerkrachten maar één op de vijf slachtoffers herkennen (Sainio, Turtonen, Poskiparta & Salmivalli, 2011, geciteerd in Goossens et al, 2012). Leerkrachten zien veel minder goed dat meisjes werden gepest. Ook verborgen vormen van pesten, zoals roddelen, anderen buitensluiten of cyberpesten, wordt vaak niet gezien.

Volgens de beoordeling anti-pestprogramma's, een rapportage van de commissie voor het ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW), zijn er enkele goedgekeurde programma's voor het primaire onderwijs die specifiek gericht zijn op anti-pesten, waaronder KiVa en PRIMA. Helaas zijn deze programma's alleen gemaakt voor het basisonderwijs. Voor het voortgezet onderwijs zijn er geen goedgekeurde programma's die zich specifiek richten op anti-pesten. Dit is verrassend aangezien onderzoek aantoonde dat interventieprogramma's beter werken bij kinderen op de middelbare school dan bij kinderen op de basisschool (Goossens et al, 2012). Er zijn voor het voortgezet onderwijs wel een aantal goedgekeurde schoolbrede programma's, klasseninterventies en geïndiceerde interventies (NJI, 2015).

Uit eerder onderzoek is gebleken dat er een verband bestaat tussen de duur en/of intensiteit en de effectiviteit van antipestprogramma's.

Volgens Farrington en Ttofi (geciteerd in Goossens et al, 2012) zijn de belangrijkste programmacomponenten die samenhangen met een afname van pesten:

- 1 Programma's moeten intensief en langdurig zijn
- 2 Stimuleer het gebruik van disciplinaire maatregelen
- 3 Organiseer informatiebijeenkomsten voor ouders
- 4 Stimuleer samenwerking tussen verschillende professionals
- 5 Verbeter het toezicht op het schoolplein
- 6 Zet geen leeftijdgenoten in

Praktische maatregelen, zoals het verbeteren van het toezicht tijdens vrije momenten (schoolplein), zijn gemakkelijk te realiseren, zijn relatief goedkoop en blijken effectief te zijn (Goossens et al, 2012). Op het Veurs is er een goed surveillance rooster voor alle pauzes met voldoende bemensing. Er wordt zowel door docenten als door schoolleiding op toegezien dat niemand zijn surveillance vergeet.

Op het Veurs Voorburg wordt gestreefd naar een prettig en veilig klimaat. Wanneer je als school voor deze aanpak kiest, ben je als een kankerbestrijder die geen aandacht geeft aan het voorkomen van kanker, maar aan een gezonde leefstijl (Ruighok, 2013). Er wordt dus sterk ingezet op preventie op een manier waarbij de pestparadox van Ruighok niet in werking treedt. Dit wordt bewerkstelligd door middel van een aanpak, in de vorm van lessen en activiteiten, die gericht is op wat we *wel* willen binnen de school. Een positieve aanpak dus.

Wanneer er toch pest-incidenten plaatsvinden waarbij de school moet ingrijpen, dan worden de adviezen van Farrington en Ttofi gevolgd (disciplinaire maatregelen), alsook de herstelgerichte aanpak van Ruighok.

4 Wat doet de school om pesten tegen te gaan?

Preventieve aanpak

Verspreid over het jaar zijn er een aantal activiteiten die in het lesprogramma en de jaaragenda verweven zijn en deel uitmaken van de preventieve aanpak met betrekking tot pesten. Hierbij wordt er getracht de volgende adviezen op te volgen van Farrington en Ttofi:

- 1 *Programma's moeten intensief en langdurig zijn*
3. *Organiseer informatiebijeenkomsten voor ouders (punt 3 in figuur 6).*
4. *Stimuleer samenwerking tussen verschillende professionals (punt 7 in figuur 6).*

Deze activiteiten worden elk jaar opnieuw in de jaaragenda geplaatst.

Figuur 6: Anti-pest activiteiten in jaaragenda 2016-2017 Veurs Voorburg

	School Week	Kalender week	Maand	Actie
1	1	34	Augustus	Introductie vertrouwenspersonen: wat doen ze? Waar zijn ze te vinden? Uitgebreid voor klas 1, Korter voor de overige klassen. Onderbouw en klas 3: gezamenlijk klassenregels maken of herhalen/herzien. Vergelijken/aanvullen met de schoolregels.
2	3	36	September	Start dramalessen eerste, tweede en derde leerjaar. Start mentorlessen eerste en tweede leerjaar met leefstijl programma.
3	4	37	September	Tijdens mentorenavond informatie over anti-pestbeleid.
4	11	44	Oktober/november	Digitale pestmeter uitvoeren in de onderbouw en klas 3.
5	18	51	December	Deze week in de mentorlessen alle leerjaren: goede voornemens m.b.t. gedrag en omgang.

6	21	2	Januari	Tijdens lessen Mens en Maatschappij eerste leerjaar: Middeleeuwen: conflicten tussen christendom en Islam Tijdens lessen Mens en Maatschappij tweede leerjaar: WOII
7	22	3	Januari	Tijdens leerlingbespreking gezamenlijk (docenten, mentoren, zorgcoördinator) de stand van zaken per klas m.b.t. pesten bespreken.
8	22	3	Januari	Derde klassen van E&O: functioneringsgesprekken. Aandacht voor omgang met elkaar.
9	23	4	Januari	Bij klassen die slecht scoorden op de pestmeter, opnieuw een meting.
10	41	22	Mei	Tijdens lessen Mens en Maatschappij tweede leerjaar: Ontstaan wereldconflicten.

- 1 Elke mentor ontwerpt samen met de klas aan het begin van het schooljaar algemene afspraken en regels. Het onderling plagen en pesten wordt hierbij genoemd en onderscheiden. Tevens bespreekt de mentor in zijn klas het pestprotocol. Ook wordt duidelijk gesteld dat pesten altijd gemeld moet worden en niet als klikken maar als hulp bieden of vragen wordt beschouwd.

Voorbeeld van algemene afspraken en regels:

1. Ik accepteer de ander zoals hij is en ik discrimineer niet
 2. Ik scheld niet en doe niet mee aan uitlachen en roddelen
 3. Ik blijf van de spullen van een ander af
 4. Als er ruzie is zoek ik iemand die de ruzie helpt oplossen
 5. Ik bedreig niemand, ook niet met woorden of digitaal
 6. Ik neem geen wapens of drugs mee naar school
 7. Ik gebruik geen geweld, ook geen digitaal geweld
 8. Als iemand mij hindert vraag ik hem of haar duidelijk daarmee te stoppen
 9. Als dat niet helpt, vraag ik een docent of mijn mentor om hulp
- 2 In de leerjaren 1 t/m 3 wordt aandacht besteed aan pesten in één of meerdere mentorlessen/lessen leefstijl.).
 - 3 De mentoren besteden tijdens de informatieavond voor ouders aandacht aan het anti-pestbeleid en het pestprotocol van school.
 - 4 Indien een mentor of docent daartoe aanleiding ziet, besteedt hij expliciet aandacht aan pestgedrag in een groepsgesprek. Hierbij worden de rol van de pester, het slachtoffer, de

meelopers en de stille getuigen benoemd. De digitale pestmeter³ wordt uitgevoerd rond november.

Buiten de groepen is er ook de mogelijkheid om intern (of extern) een SOVA-training te volgen of gesprekken met een vertrouwens persoon te voeren. Er kan ook faalangst reductie training of agressie reductie training gevolgd worden.

- 5 In de laatste week voor de kerstvakantie wordt in de mentorlessen aandacht besteed aan de traditie van het formuleren van goede voornemens voor het nieuwe jaar. Daarna wordt dit toegespitst op goede voornemens met betrekking tot de omgang met anderen. De leerlingen verwoorden dit voor zichzelf en verwerken dit in een 'werkje'.
- 6 Tijdens lessen Mens en Maatschappij wordt in het eerste leerjaar de Middeleeuwen en de conflicten tussen christendom en Islam besproken. In het tweede leerjaar wordt de tweede wereldoorlog behandeld.
- 7 Tijdens leerlingbespreking in periode 2 wordt gezamenlijk door de vakdocenten, mentoren en de zorgcoördinator de stand van zaken per klas m.b.t. pesten besproken. Te denken valt aan de resultaten van de afgenomen pestmeter en het gedrag tijdens dramalessen. Ook de dagwacht⁴ kan in het bezit zijn van verhelderende informatie over individuele leerlingen of situaties, ruzies of spanningen tussen bepaalde leerlingen.
- 8 In het profiel Economie en Ondernemen is het gewoon om elk half jaar een functioneringsgesprek te voeren met een docent(assistent). Dit gesprek wordt door de leerlingen voorbereid en door de docent(assistent) beoordeeld. In dit gesprek wordt, behalve aan vakinhoudelijke aspecten, ook aandacht geschonken aan gedrag in de klas, samenwerking en omgang met klasgenoten en docenten. Door de docent(assistent) kan over die punten feedback worden gegeven.
- 9 Wanneer klassen slecht gescoord hebben op de pestmeter die in november is uitgevoerd, wordt opnieuw een meting gedaan. Naar aanleiding van dit tweede resultaat kunnen curatieve maatregelen worden genomen.
- 10 Tijdens lessen Mens en Maatschappij in het tweede leerjaar wordt het ontstaan wereldconflicten behandeld.

³ <http://pestmeter.zornweb.nl/>

⁴ De dagwacht is de persoon waar leerlingen naartoe worden gestuurd wanneer er een incident is in de les of in de pauze. Daar kunnen ze tot rust komen en hun verhaal doen. De dagwacht is zodoende vaak in het bezit van waardevolle informatie.

Curatieve aanpak

Zoals eerder genoemd in hoofdstuk 3 maakt het Veurs gebruik van twee curatieve componenten: disciplinaire maatregelen en herstelgerichte aanpak.

Op het Veurs is gekozen voor een herstelgerichte visie. Herstelgericht werken is meer een manier van denken dan een techniek. Hierbij gaat het vooral om het herstel van de schade en niet om het veroordelen van de daders.

Herstelgericht werken legt de verantwoordelijkheid voor een goed leef- en werkklimaat zoveel mogelijk bij hen die er direct bij zijn betrokken. Het richt zich op gemeenschappelijke behoeften die alle leerlingen, leraren en ouders hebben: het prettig leven, leren en werken op een veilige school. Je kijkt naar wat je wél wilt, veel meer dan naar wat je wilt voorkomen.

Iedereen wordt uitgenodigd een bijdrage te leveren aan de groep, de school en de wereld waarvan hij deel uitmaakt. Leerlingen die beschadigd zijn door anderen kunnen hen vragen die schade te herstellen en worden daarin gesteund door de school. Leerlingen die er onder gebukt gaan dat zij met hun gedrag anderen beschadigd hebben, worden aangemoedigd die schade te herstellen. De school ondersteunt hen hierbij. Met dit alles werkt herstelrecht aan inclusie: het bij de groep betrekken van iedereen.

Herstelgerichte acties slagen alleen als er bij alle deelnemers werkelijke bereidheid is om aan het gesprek deel te nemen. Iedere poging een van de betrokkenen over te halen om mee te doen draagt bij aan de mislukking ervan (Ruighok, 2013).

Een herstelgesprek wordt gevoerd door gebruik te maken van kaartjes die aan twee zijden bedrukt zijn. Op de ene kant staan vragen die bedoeld zijn voor degene die de schade heeft veroorzaakt en op de andere kant staan vragen die bedoeld zijn voor degene die de schade heeft geleden.

Figuur 7: Tweezijdige vraag met herstelrechtvragen

Herstelrechtvragen	
Kant 1 Wanneer jij wordt aangesproken op jouw gedrag, kunnen deze vragen je helpen het probleem op een goede manier op te lossen.	Kant 2 Deze vragen kunnen je helpen wanneer je schade of last hebt ondervonden van het gedrag van een ander.
Wat is er precies gebeurd?	Wat is er precies gebeurd?
Wat dacht je toen het gebeurde?	Wat dacht je toen het gebeurde?
Hoe denk je er nu over?	Hoe denk je er nu over?
Wie hebben er schade opgelopen door wat jij hebt gedaan?	Wat is het ergste voor jou?
Wat moet er gebeuren om dat te herstellen?	Wat is er nodig om dat te herstellen?

Bron: Ruighok, J. (2010) Handboek; Alles over pesten

Wanneer het nodig is kunnen disciplinaire maatregelen genomen worden. Deze maatregelen zijn verschillend van aard aangezien elke situatie uniek is. Er wordt gezocht naar de maatregel die het beste past bij de situatie en de betrokkenen.

5 Wat verwacht de school van alle betrokkenen?

Het voorbeeldgedrag van de docent in de les en van de medewerkers van de school is belangrijk. Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar acceptatie van verschillen wordt aangemoedigd, waar ruzies niet met geweld worden opgelost, maar worden uitgesproken, waar leerlingen gerespecteerd worden in hun eigenheid, waar agressief gedrag niet wordt geaccepteerd en waar docenten, onderwijsondersteunend personeel, coördinatoren en schoolleiding duidelijk stelling nemen tegen dergelijke gedragingen.

In het schoolplan van Veurs Voorburg wordt benoemd welk gedrag verwacht wordt van school, leerling en ouders. Het schoolplan benadrukt het belang van deze 'drie-eenheid'. Hieronder een korte samenvatting van het verwachtte gedrag van alle partijen.

Missie: Wij zijn een *veilige* school waar je met jouw talent en ons goede onderwijs met elkaar leert om verder te komen.

Visie: 'Met ieders talent werken aan de toekomst'.

De vijf kernwaarde die hierbij horen zijn:

- 1 professioneel
- 2 samen
- 3 talent
- 4 betrokken
- 5 kwaliteit

Onze vijf kernwaarden komen tot uiting in wat we doen en geven richting aan ons gedrag in ons werk op en rond de school.

Voor het dagelijks handelen betekent dit

- 1 Voor het personeel van Veurs Voorburg:
Gedrag: ·Leerlingen en ouders mogen van medewerkers van Veurs Voorburg verwachten dat ze:
 - Op een kundige wijze met hun vak omgaan
 - *De juiste kennis en vaardigheden hebben*
 - *Een voorbeeldfunctie vervullen*
 - De leerlingen op een zorgvuldige manier begeleiden naar een diploma
 - *Empathie tonen*
- 2 Voor de leerlingen van Veurs Voorburg:
Gedrag: ·De school mag van haar leerlingen verwachten dat ze:
 - Zich volledig inzetten om de school met een diploma te verlaten
 - Het maximale uit zichzelf halen
 - *Samenwerken met anderen*
 - *Anderen helpen als ze daarom vagen*
 - *Respectvol met elkaar omgaan*
 - *Een bijdrage leveren aan de veiligheid op school*

3

Voor de ouder(s)/verzorger(s) van de leerlingen van Veurs Voorburg
Gedrag: De school verwacht van haar ouder(s)/verzorger(s) dat ze:

- *Het goede voorbeeld geven*
- *Hun kind stimuleren om het maximale uit zichzelf te halen*
- *Hun kind, daar waar nodig, ondersteunen*
- *Op een volwassen manier, samen met de medewerkers van de school, de juiste begeleiding afstemmen*
- *De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor leerlingen erkennen en daarnaar handelen*
- *De school steunen in het respectvol naleven van de schoolregels en afspraken*

6 Welke begeleiding is er voor allen die met pesten te maken hebben?

Het eerste aanspreekpunt met betrekking tot pesten is meestal de **mentor**. Ook wanneer leerlingen zich wenden tot een **vakdocent** zal de mentor door de docent op de hoogte gebracht worden van wat er in zijn of haar klas speelt.

De mentor zal in principe ook degene zijn die de herstelgesprekken voert.

Leerlingen kunnen zich ook wenden tot de **vertrouwenspersonen**. Deze zijn hen bekend omdat ze aan het begin van ieder jaar de klassen langsgaan om zich (opnieuw) voor te stellen en iets te vertellen over hun taak als vertrouwenspersoon.

Gesprekken tussen leerlingen en vertrouwenspersonen zijn, zoals de naam al zegt, vertrouwelijk. Natuurlijk zal de vertrouwenspersoon de leerling adviseren zijn of haar verhaal te delen met anderen, maar zolang de leerling of anderen geen gevaar lopen of er geen sprake is van een overtreding, zal de vertrouwenspersoon de vertrouwelijkheid van het gesprek respecteren.

De **zorgcoördinator** is geen aanspreekpunt voor leerlingen of ouders maar bewaakt het anti-pest beleid en is betrokken bij het opstellen van een plan van aanpak, interne - of externe doorverwijzingen.

De zorgcoördinator kan doorverwijzen, op verzoek van de mentor, ouders of vakdocenten, naar bijvoorbeeld remedial teaching, SOVA training of schoolmaatschappelijk werk.

De **jeugd-sociaalwerkster** van stichting Jeugdformaat spreekt met leerlingen die sociaal-emotionele problemen hebben. Dit is kortdurende hulp. Blijken de problemen groter, dan kan de leerling doorverwezen worden naar hulpverlening buiten de school.

Boven- en onderbouw managers kunnen betrokken worden bij gebeurtenissen met betrekking tot pesten wanneer de situatie vraagt om disciplinaire maatregelen. Zij zijn degenen die bijvoorbeeld interne- of externe schorsingen kunnen opleggen.

Bij ernstige gedragsovertredingen voeren zij, samen met de mentor, gesprekken met de betrokken leerlingen en ouders.

7 Additionele informatie voor ouders over pestproblematiek

Onderstaande boeken, films en sites kunnen betrokkenen helpen bij het begrijpen en bestrijden van pestgedrag.

Boeken

- Carry Slee: Spijt! (1997)
- Ellen Tijsinger: Morgenster (1995)
- Peter Pohl: We noemen hem Anna (1993)
- Jan de Zanger: Hadden we er maar wat van gezegd! (1990)
- Aidan Chambers: Tirannen (1987)
- Evert Hartman: Oorlog zonder vrienden (1979)

Films

Bluebird (2004); regisseur: Mijke de Jong (op school aanwezig)

De tasjesdief (1995); regisseur: Maria Peters

Pudding Tarzan (1982); regisseur Soren Kragh-Jacobson; Deense jeugdfilm, nagesynchroniseerd.

Sites

Algemene zoekpagina's (portals met veel links naar websites met informatie over pesten)

<http://pesten.startpagina.nl>

<http://pesten.startkabel.nl>

Pesten (algemeen)

www.pestweb.nl

www.pesten.net

<https://veiliginternetten.nl/>

www.schoolenveiligheid.nl

www.herstelrechtinhetonderwijs.nl

8 Literatuur

Actieplan sociale veiligheid op school (2014). PO raad en VO raad. Utrecht

Goossens, F., Vermande, M. & van der Meulen, M. (2012). *Pesten op school. Achtergronden en interventies* Den Haag Boom Lemma uitgevers 2012

Negen tips voor het ontwikkelen van een pestprotocol (2014), Ouders van waarde.

Ruighok, J. (2010) *Handboek; Alles over pesten* Quirijn Oirschot 2010.

Ruighok, J. (2013) De Pestparadox. *Bij de Les*, 2013-02, 28-29

Wienke, D., Anthonijsz, I., Abrahamse, S., Daamen, W. & Nieuwboer, A. *Beoordeling anti-pestprogramma's* Rapportage van de commissie voor het Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) (2015) Nederlands Jeugdinstituut